

Twaalfde Bijbelstudie over 1 Samuël 7 – hoofdstuk 14 van ‘Gebeden’, bijbelstudies over Samuël

1. Zingen: Ps. 79:4
2. Gebed
3. Lezen: 1 Samuël 7
4. Welkom en mededelingen

Inleiding

1. De schrik zit er in Beth-Semes diep in. Wat een slag is er in dat kleine plaatsje geslagen! Het is duidelijk dat de ark niet in Beth-Semes kan blijven. Het is voor de inwoners van deze plaats – let wel, levieten! – niet langer mogelijk om de Heere te dienen door voor de ark te zorgen. Nee, ze durven de nabijheid van de ark niet langer aan, en daarom moet ze zo snel mogelijk ergens anders heen! Maar waar naartoe? In hun angst zijn ze op zoek gegaan naar een geschikte plaats, en die vindt men in het naburige Kirjath-Jearim. Daar is de mentaliteit heel anders. De vrees in Beth-Semes was alleen maar angst, maar hier is die vrees geen angst, maar eerbied en ontzag. Een vooraanstaand inwoner in Kirjath-Jearim is Abinadab. Hij woont in een groot huis, gelegen op een heuvel; en in zijn huis is plaats. Een van Abinadabs zonen krijgt zelfs de opdracht om voor de ark te zorgen en haar te beschermen tegen oneerbiedig gedrag. Daar blijft de ark voorlopig staan. Maar dat ‘voorlopig’ gaat jaren en jaren duren. En het lijkt erop dat behalve het gezin van Abinadab verder niemand naar de ark omkijkt. De openbare eredienst rondom het heiligdom, rondom de ark blijft geheel achterwege. Er werd geen bloed ter verzoening meer gesprekend op het gouden verzoendeksel!

2. Uit vs. 2 blijkt dat er inmiddels niet minder dan ongeveer twintig jaren zijn voorbijgegaan! ‘En de dagen werden vermenigvuldigd’... Maar aan het eind van dit vers 2 staat iets heel verrassends: ‘en het ganse huis van Israël klaagde de HEERE achterna’. Er blijkt in die twintig jaren toch wel iets gebeurd te zijn. De Heere is al die jaren bezig geweest om een verandering teweeg te brengen onder de Israëlieten. Daarvoor heeft Hij Samuël willen gebruiken. In hoofdstuk 4, 5 en 6 hebben we niets meer van Samuël gehoord. De jonge man van rond de 20 jaar oud is een volwassen en ervaren man geworden, rond de 40 jaar. Hij heeft al die jaren niet stilgezeten. We hoorden voor het laatst over hem in 1 Sam. 3:21: ‘En de HEERE voer voort te verschijnen te Silo; want de HEERE openbaarde Zich aan Samuël te Silo, door het woord des HEEREN.’ De Heere voer voort ... Dat eindigde dus niet ná de wegvoering van de ark naar de Filistijnen en na de verwoesting van het heiligdom in Silo. We weten niet of Samuël daar is blijven wonen. Het is echter waarschijnlijk dat hij is vertrokken, wellicht naar Rama, de plaats waar hij zijn eerste levensjaren heeft doorgebracht. We weten in ieder geval dat Samuël in latere jaren vanuit Rama zijn werk als richter uitvoerde.

3. Jaar na jaar heeft Samuël als profeet en richter zijn werk onder het volk gedaan. Hij zal bij het volk op bekering hebben aangedrongen. Dien toch niet langer de afgoden. U hebt toch kunnen zien, volksgenoten, dat de Heere, onze God, Zijn ark niet in het land van de Filistijnen liet. Dagon moest voor de Heere toch in het stof terecht komen, en zelfs kapot vallen! Dien de Heere, en bekeer u! Die boodschap heeft langzaam maar zeker doel getroffen. Er gaat wat veranderen. Het volk wordt rijp gemaakt voor een geestelijke opleving. De Israëlieten hebben de ark wel weer in hun bezit, maar dat is niet genoeg; ze gaan de Heere missen. Zo komt het tot dat klagen ‘de HEERE achterna’. Dat wil zeggen: een roepen om de Heere of Hij wil terugkeren. Hun geweten gaat spreken en ze gaan beseffen zwaar gezondigd te hebben tegen de Heere, maar ze kunnen niet langer zonder Hem. Daarom moeten hun zonden verzoend worden.

4. Jaar op jaar ging Samuël naar het volk toe, maar nu komen ze naar hem toe met de vraag wat ze moeten doen om God weer te laten terugkeren. Samuël zal ongetwijfeld heel blij en dankbaar geweest zijn dat hij deze verandering in mentaliteit onder het volk merkt. Maar hij geeft toch een scherp en streng antwoord. Dat lezen we in vs. 3: ‘Indien gij u met uw ganse hart tot de HEERE bekeert, zo doet de vreemde goden uit het midden van u weg, ook de Astaroths; en richt uw hart tot de HEERE, en dient Hem alleen.’ Dat is een duidelijke boodschap. De Heere wil gediend worden, maar wel alléén. Hij is een na-ijverig God, jaloers op Zijn eer. Niet de Heere én Baäl met daarbij nog Astarte. Die natuurgodsdienst met Baäl en Astarte als de mannelijke en vrouwelijke god en godin van de vruchtbaarheid was zo aantrekkelijk. Ze vindt zo gemakkelijk aansluiting bij het wellustige vlees van de mens. Maar het dienen van de Heere sluit alle andere goden of afgoden uit. Dat is de prediking van

Samuël: de afgoden de deur uit en de Heere alléén dienen! Hij staat daarmee geheel aan de kant van God en neemt het op voor de eer des Heeren.

5. Welk effect zal deze prediking hebben? Welke kant zal het volk opgaan? Het antwoord is niet minder dan een wonder, verricht door de Heilige Geest; we lezen het in vs. 4: ‘De kinderen Israëls nu deden de Baäls en de Astaroths weg, en zij dienden de HEERE alleen.’ Er vindt een ware volksbekering plaats! Dat is op zich al een wonder. Maar hier is toch nog meer aan de hand. Alles wijst erop dat bij velen van de Israëlieten een waarachtige bekering van het hart gevonden wordt. En dan zal ook de belofte vervuld worden. In vs. 3 had Samuël gezegd dat de Heere hen uit de hand van de Filistijnen zou rukken, als zij zich bekeerden. Dat gaat de Heere nu ook waarmaken. Maar wel langs Zijn eigen onnaspeurlijke wegen!

6. Dat zien we gebeuren vanaf vs. 5. Daar roept Samuël de oudsten op om het volk naar Mizpa te laten gaan. Nu is de tijd er namelijk rijp voor om een grote volksvergadering te houden. Tijdens een plechtige bijeenkomst kan dan het verbond vernieuwd worden. Dat zagen we aan het einde van de woestijnreis onder leiding van Mozes, dat zagen we ook aan het einde van Jozua’s leven, en nu zien we het weer gebeuren tijdens het leven van Samuël. Maar tijdens deze grote vergadering zal Samuël vooral ook voor het samengestroomde volk bidden tot de Heere, hun God, Die hen uit Egypte heeft uitgeleid en hun het land Kanaän heeft gegeven. Bekering en gebed gaan immers altijd samen. Bekering doet juist beseffen dat we gezondigd hebben tegen een heilige God. Zouden we Hem dan niet gaan smeken om uitkomst, ook al hebben we die vóór en ná onze bekering niet verdiend? Maar een gebed om uitkomst vanuit de diepte laat de Heere niet onbeantwoord. Zo’n gebed wil Hij in Zijn liefde verhoren.

7. Tijdens de waarschijnlijk meerdaagse bijeenkomst in Mizpa gebeuren er drie dingen; dat lezen we in vs. 6. In de eerste plaats schept men water en giet dat uit voor het aangezicht van de Heere. Daarmee wil men laten zien dat het hart verbroken is. De mensen gieten als het ware hun hart voor de Heere uit. Door het besef gezondigd te hebben is hun hart gesmolten. Het is een uiting van berouw en verootmoediging voor de Heere. Vervolgens is er het vasten. Daarmee tonen zij dat het hun ernst is. Ze willen zich echt toeleggen op een dag van verootmoediging. Ze beseffen dat het gepast is om zo weinig mogelijk gebruik te maken van eten en drinken op deze boete- en bededag. En ten slotte wordt er in Mizpa ook schuld beleden, want ze spreken het plechtig uit: ‘Wij hebben tegen de HEERE gezondigd.’

8. We hebben gezien dat Samuël het initiatief genomen heeft om als volk samen te komen. Dat is nu echt het werk van een richter. Samuël heeft in de loop van de laatste twintig jaren gezag gekregen, omdat hij onvermoeid voor de eer van de Heere opkwam en het volk opriep tot bekering. En nu is het volk bijeengekomen; ze hebben het gezag van Samuël aanvaard; ze hebben hun schuld beleden en willen oprecht de Heere dienen. Zo kunnen we begrijpen dat vs. 6 afsluit met de mededeling: ‘Alzo richtte Samuël de kinderen Israëls te Mizpa.’ En dat richterlijke werk heeft hij ongetwijfeld ook afgesloten door te doen wat hij beloofd had: hij heeft daar in Mizpa ernstig tot de Heere gebeden of Hij wilde terugkeren om Zijn volk te leiden.

9. We zouden verwachten dat de Heere nu gaat verhoren. Maar er gebeurt iets heel anders. Gods wegen zijn hoger dan onze wegen. Wat er gebeurt, hadden we overigens eigenlijk wel kunnen verwachten. We lezen het in vs. 7: ‘Toen de Filistijnen hoorden dat de kinderen Israëls zich vergaderd hadden te Mizpa, zo kwamen de oversten der Filistijnen op tegen Israël.’ De Filistijnen denken natuurlijk dat Israël zich verzameld heeft voor de strijd tegen hen. En dat zullen ze de Israëlieten betaald zetten. Het wordt nood in het kamp van Israël. Ze zijn bijeen, maar zonder wapens. Ze zijn dus weerloos tegen een snel oprukkende vijand. Wat moeten ze doen? Ze hebben hun schuld beleden voor de Heere en ze hebben met de zonden gebroken, en is dit nu Zijn antwoord? Zendt Hij nu de vijand op hen af? Maar gelukkig reageert het volk niet in gemor en opstandig gedrag. In het slot van vs. 7 lezen we dan ook alleen maar: ‘Toen de kinderen Israëls dat hoorden, vreesden zij voor het aangezicht van de Filistijnen.’ Geen opstand! Ze hebben het gemeend toen ze hun zonden beleden en er mee braken.

10. Maar er moet nog wat gebeuren: nu moeten die zonden ook verzoend worden. Daarvoor hebben ze een voorbidder, een middelaar nodig. Ze gaan opnieuw naar Samuël. Hij is de man die namens de Heere al die jaren tot hen gesproken heeft. Laat hij nu opnieuw tot de Heere spreken namens hen. We lezen het in vs. 8: ‘En de kinderen Israëls zeiden tot Samuël: Zwijs niet van onzentwege, dat gij niet zoudt roepen tot de HEERE, onze God, opdat Hij ons verlosse uit de hand van de Filistijnen.’ Wat doet Samuël? Heft hij onmiddellijk de handen omhoog tot de Heere en spreekt hij een vurig smeekgebed uit? Nee, hij doet wat anders. Bidden is immers pleiten bij God. Maar waar op te pleiten? Pleiten op iets in het volk kan hij niet. Maar waarop moet hij dan pleiten? Dat weet Samuël. Hij is in de tabernakeldienst groot geworden. Hij heeft elke dag de dienst van de offerande meegemaakt. Heel de offerwetgeving was erop

gericht om het volk te doen zien dat er een offer gebracht moet worden. Een offer dat uiteindelijk ziet op het grote Offerlam, de Heere Jezus Christus. Dat heeft Samuël goed begrepen, en daarom zien we hem in vs. 9 als offeraar: ‘Toen nam Samuël een melklam, en hij offerde het geheel aan de Heere tot een brandoffer.’ Een melklam, een lam dat nog gevoed wordt met de moedermelk. Dat diertje offert hij in zijn geheel aan de Heere. Zo is dat lam een symbool voor de zondaar die erkent de dood verdiend te hebben. Tegelijk is het een symbool van algehele overgave aan de Heere. Op grond van dat offer gaat Samuël dan bidden en zúlk bidden vindt gehoor bij God. Samuël offert en bidt, terwijl de vijandelijke Filistijnen al vlakbij zijn. Maar hij laat zich niet van de wijs brengen. Het allerbelangrijkste moet éérs gebeuren. En op grond van dat offer gaat de Heere nu verhoren.

11. Terwijl dat offer gebracht werd, lezen we in vs. 10, trokken de Filistijnen daadwerkelijk ten strijde. Hoe gaat dat aflopen? Dat gaat langs Gods wegen, die hoger zijn dan onze wegen. We lezen verder in vs. 10: ‘En de Heere donderde over de Filistijnen, en Hij verschrikte hen, zodat zij verslagen werden voor het aangezicht van Israël.’ De Heere maakt gebruik van de krachten in de natuur. God jaagt de vijand schrik aan, daar heeft Hij geen leger voor nodig. God gaat de strijd aan, en nu de God der ere dondert, slaan ze allemaal op de vlucht. Ja, de Filistijnen hadden het kunnen weten. Ze waren vroeger wel bang geweest voor de God van de ark, want Hij had in Egypte en in de woestijn grote dingen gedaan om Zijn volk Israël te leiden. Maar nu lijken ze dat vergeten te zijn. Nu merken ze dat deze God nog leeft! Voor de Israëlieten is het ook een ontzagwekkende les: als zij in de schuld komen en hun zonden belijden, als zij alleen nog maar kunnen pleiten op het geofferde lam dat ziet op Christus, het ware Paaslam, is er uitkomst. De Israëlieten hoeven alleen maar achter de Filistijnen aan te gaan met het weinige aan wapentuig dat ze hebben. We lezen het in vs. 11: ‘En de mannen van Israël trokken uit van Mizpa, en vervolgden de Filistijnen, en zij sloegen hen tot onder Beth-Kar.’ Ze behalen een totale overwinning, maar ze beseffen terdege dat God het is Die hun de overwinning heeft geschonken.

12. Dat wil Samuël hun ook inprenten en daarom doet hij wat we in vs. 12 lezen: ‘Samuël nu nam een steen, en stelde die tussen Mizpa en tussen Sen, en hij noemde diens naam Eben-Haëzer; en hij zeide: Tot hertoe heeft ons de HEERE geholpen.’ De letterlijke betekenis van deze naam is namelijk: steen van hulp. De naam Eben-Haëzer wekt tevens de herinnering op aan de gelijklopende plaats waar de Israëlieten eerder een smadelijke nederlaag hebben geleden tegen de Filistijnen (zie 1Sam.4:1). Door dit herdenkingsmonument geeft Samuël aan dat de vernedering ongedaan is gemaakt. Er gaat een boodschap van die steen uit – een boodschap voor het volk, want deze steen wijst omhoog: het kwam alles van de Heere. En het oprichten van die steen is tegelijk een erkenning dat de Heere alléén alle eer toekomt.

13. In vs. 13 wordt deze geschiedenis samengevat en afgesloten, want we lezen: ‘Alzo werden de Filistijnen vernederd en kwamen niet meer in het gebied van Israël; want de hand des HEEREN was tegen de Filistijnen al de dagen van Samuël.’ Vervolgens lezen we dat al de steden die de Filistijnen van Israël hadden ingenomen, weer terugkwamen in het bezit van Israël. En ten slotte wordt duidelijk dat de positie van Samuël na Mizpa toch een andere is geworden dan daarvoor. Eerst was Samuël vanaf zijn twintigste vooral de profeet, die het volk opriep tot bekering; maar nu is hij, twintig jaar later, vooral de richter die met gezag kon spreken. Vanuit zijn woonplaats Rama deed hij van jaar tot jaar zijn richterlijk werk en sprak hij recht. En als hij na zijn rondreizen weer terugkeerde in Rama, bracht hij daar een offer op het altaar dat hij gebouwd had. Zo zien we in Samuël en het werk dat hij doet, iets van de profeet, van de koning en van de priester. Ja, Samuël wijst als een type van Christus heen naar Hem Die de Profeet, de Priester en de Koning is, de Heere Jezus Christus.

Daarom ten slotte nog een citaat uit een bijbellezing van ds. Moerkerken over dit hoofdstuk 7 – blz. 69 onderaan.

Zingen: Ps. 99:5 en 7.